

Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie

„Safe Europe – together against fraud on the external border of the EU”

**Raport z przebiegu seminarium
dotyczących zwalczania przestępczości tytoniowej
na zewnętrznej granicy UE**

Białystok, 20 – 25 września 2021 r.

This communication reflects the view only of the author, and the European Commission cannot be held responsible for any use which may be made of information contained therein.

The project „Safe Europe – together against fraud on the external border of the EU”
was funded by the European Union’s HERCULE III programme

Wstęp

535 km granicy polsko-ukraińskiej i 531 km granicy rumuńsko-ukraińskiej stanowi jednocześnie granicę UE w strefie Schengen. Granice te są szczególnie narażone na przemyt wyrobów akcyzowych, w szczególności papierosów, a Ukraina nadal jest pierwszym źródłem przemytu papierosów w UE. Ze względu na swoje położenie geograficzne wschodnia część Polski i północna część Rumunii stanowią ważne węzły drogowe i kolejowe w transgranicznym systemie komunikacyjnym. Zagrożenie przemytem wyrobów tytoniowych zza wschodniej granicy do Polski oraz z północnej granicy do Rumunii jest bardzo duże. Ponadto zorganizowane grupy przestępcze nie poprzestają na przemyśle papierosów, ale coraz częściej zajmują się produkcją nielegalnych papierosów w fabrykach zlokalizowanych w Europie Wschodniej: m.in. w Polsce, Rumunii i na Ukrainie. Nielegalne fabryki powstają za wschodnią granicą UE, gdzie papierosy są przygotowywane i pakowane do przemytu w paczki z napisami kraju docelowego.

Codziennie polska, rumuńska i ukraińska policja, straż graniczna i służba celna walczą ze zjawiskiem przemytu i nielegalnej produkcji papierosów. Przejmują przemytane papierosy i likwidują nielegalne fabryki papierosów zapobiegając powstawaniu szkód dla interesów finansowych UE i państw członkowskich w wysokości milionów euro. Wzmocnienie współpracy z krajami sąsiednimi lub borykającymi się z tymi samymi problemami oraz stworzenie sieci współpracy pomiędzy odpowiednimi instytucjami, a także doskonalenie umiejętności dochodzeniowych funkcjonariuszy pozwoli na uzyskanie lepszych efektów w przeciwdziałaniu temu zjawisku. Dlatego też Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie wystąpiła z inicjatywą zorganizowania wspólnego projektu łączącego policję, straż graniczną i służby celne z Polski, Rumunii i Ukrainy, poprzez organizację w Polsce 6-dniowego seminarium na temat zwalczania przemytu i podrabiania papierosów. Seminarium odbyło się

w dniach 20-25 września 2021 r., udział w nim wzięło 40 przedstawicieli służb zajmujących się zwalczaniem przemytu i podrabiania papierosów w Polsce, Rumunii i na Ukrainie.

Głównym celem projektu było zwiększenie skuteczności zwalczania zorganizowanych oszustw, zwłaszcza przemytu i podrabiania papierosów, poprzez wymianę wiedzy i doświadczeń pomiędzy policją, strażą graniczną oraz służbą celną z Polski, Rumunii i Ukrainy. W ramach projektu zorganizowano seminarium szkoleniowe poświęcone walce z przemytem i podrabianiem papierosów. Uczestnicy szkolenia przedstawili przykłady spraw dotyczących nielegalnej produkcji, przemytu i nielegalnej dystrybucji wyrobów tytoniowych. Ponadto przedstawiciele koncernów tytoniowych przedstawili analizę rynku pod kątem zwalczania przestępczości tytoniowej. Jeden dzień został poświęcony na zwiedzenie linii do produkcji tytoniu i papierosów w fabryce tytoniu British American Tobacco w Augustowie. Dzięki tej wizycie funkcjonariusze poznali proces produkcji papierosów, w szczególności etykietowania opakowań i produktów oraz stosowanych metod zabezpieczeń, co przyczyni się do łatwiejszej identyfikacji papierosów pod względem oryginalności

Grupa uczestników składała się z przedstawicieli instytucji zajmujących się problematyką zwalczania przestępczości akcyzowej. Byli to przedstawiciele Komend Wojewódzkich Policji w Lublinie, Rzeszowie i Białymstoku, Generalnego Inspektoratu Policji Rumuńskiej, Narodowej Policji Ukrainy, Izby Administracji Skarbowej w Lublinie i Białymstoku, Krajowej Służby Celnej w Rumunii, Państwowej Służby celnej Ukrainy, Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej, Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej, Generalnego Inspektoratu Straży Granicznej w Rumunii oraz Państwowej Straży Granicznej na Ukrainie. Ponadto jeden dzień został poświęcony na wystąpienia przedstawicieli firm tytoniowych: Philip Morris Polska S.A., Imperial Tobacco Polska S.A. oraz British American Tobacco Trading Sp. z o.o.

Poza wyminą wiedzy i doświadczeń, bardzo ważnym elementem przedsięwzięcia było nawiązanie bezpośrednich kontaktów pomiędzy przedstawicielami różnych instytucji z różnych państw, co ułatwi współpracę w zakresie zwalczania przestępczości na szkodę interesów finansowych UE.

Na zakończenie uczestnicy wypełnili ankiety ewaluacyjne, w których dokonali oceny warsztatów szkoleniowych. Przedsięwzięcie zostało ocenione bardzo pozytywnie. 65 % uczestników oceniło szkolenie jako bardzo dobre, zaś 35 % jako dobre. 95 % badanych wskazało, że szkolenie odpowiadało ich potrzebom zawodowym oraz, że zwiększyli swoją wiedzę na temat przemytu i podrabiania papierosów na zewnętrznej granicy UE. Ponadto większość uczestników wskazała, że nawiązała nowe kontakty robocze oraz współpracę zarówno z przedstawicielami instytucji z Polski jak i zagranicy.

Podsumowując cel projektu został osiągnięty w 100 procentach.

Seminarium dotyczące zwalczania przestępczości tytoniowej

W dniach 20 - 25 września w Białymstoku odbyło się seminarium dotyczące zwalczania cyberprzestępczości na szkodę interesów finansowych UE. Odpowiedzialnym za przebieg spotkania był Naczelnik Wydziału dw. z Przestępczością Gospodarczą Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie.

Na wstępie przedstawiciel **Wydziału dw. z Przestępczością Gospodarczą Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie** omówił typowe narzędzia stosowane w walce z przestępczością tytoniową, na przykładzie doświadczeń Wydziału dw. z PG KWP w Lublinie. Przedstawił działania oraz stosowane metody pracy operacyjnej Zespołu dw. z Przestępczością Akcyzową oraz przykłady spraw prowadzonych przez funkcjonariuszy Zespołu.

Na podstawie prowadzonej sprawy dotyczącej działalności zorganizowanej grupy przestępczej zajmującej się popełnianiem przestępstw p-ko interesom ekonomicznym Skarbu Państwa, związanych z wprowadzaniem do obrotu wyrobów akcyzowych bez polskich znaków skarbowych akcyzy w postaci papierosów mogących pochodzić z nielegalnej produkcji wyrobów tytoniowych, swoje działania przedstawili przedstawiciele **Wydziału dw. z Przestępczością Gospodarczą Komendy Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie**. W ramach prowadzonej formy pracy operacyjnej:

- uzyskano materiał operacyjny na podstawie którego wszczęto 3 śledztwa,
- 8 osobom przedstawiono zarzuty,
- wobec 4 osób zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowo aresztowania na okres 3 miesięcy,
- łączne straty Skarbu Państwa w postaci podatku akcyzowego wyniosła 5 893 205 zł,
- łącznie ilość zabezpieczenia majątkowego wyniosła 2 392 073 zł.

Następnie przedstawiciel **Generalnego Inspektoratu Policji Rumuńskiej** omówił strukturę Policji oraz jej zadania w zakresie zwalczania przestępczości tytoniowej w Rumunii. Omówił przestępczość tytoniową, czynniki sprzyjające (m.in. druga pod względem długości granica zewnętrzna Unii Europejskiej na poziomie jednego państwa, stosunkowo niskie ryzyko, niedociągnięcia ram legislacyjnych, łatwe pozyskiwanie surowców), etapy prowadzonego postępowania oraz spektakularne sprawy prowadzone przez funkcjonariuszy Dyrekcji ds. Zwalczania Przestępczości Gospodarczej.

Funkcjonariusz **Departamentu Strategicznych Dochodzeń Narodowej Policji Ukrainy** Przedstawił przyczyny przestępczości tytoniowej na Ukrainie, omówił kluczowych partnerów Ukrainy w walce z przemytem papierosów (OLAF, EUROPOL, INTERPOL, EUBAM, FATF). Wskazał najbardziej powszechne schematy nielegalnego przemieszczania wyrobów tytoniowych przez granicę zachodnią Ukrainy. Następnie omówił system przeciwdziałania przemytowi tytoniu – kompetencje w tym zakresie Policji, Straży Granicznej i Służby Celnej. Na zakończenie swojej prezentacji przedstawił przykłady głośnych spraw, związanych z przemytem wyrobów tytoniowych na granicy Ukrainy z państwami Unii Europejskiej.

Prezentacja przedstawiciela Narodowej Policji Ukrainy zakończyła blok wystąpień przedstawicieli Policji z Polski, Rumunii i Ukrainy. Kolejne prezentacje dotyczyły działań prowadzonych przez służby celne.

Przedstawiciel **Lubelskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Białej Podlaskiej** omówił strukturę LUCS w Białej Podlaskiej, obszar działania, statystykę dotyczącą ilości ujawnionych papierosów oraz wszczętych postępowań karno-skarbowych od 2019 r. Na zakończenie przedstawił przykłady najciekawszych ujawnień przemytu papierosów w latach 2019 – 2021.

Następnie przedstawiciel **Podlaskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Białymstoku** przedstawił wpływ sytuacji związanej z COVID-19 na poziom ujawnień papierosów, szlaki przemytu papierosów na terytorium Polski oraz ujawnienia nielegalnych wyrobów tytoniowych w Polsce w latach 2016 – 2021. Na przykładzie spraw prowadzonych przez

funkcjonariuszy KAS przedstawił modus operandi grup przestępczych przemycających papierosy do Polski. Na koniec przedstawiciel PUCS w Białymstoku omówił pakiet przewozowy – tzw. SENT monitorowane towary. Ta prezentacja zakończyła pierwszy dzień seminarium.

Drugi dzień wykładowy rozpoczął się od prezentacji przedstawiciela **Generalnej Dyrekcji Służby Celnej w Rumunii**, który przedstawił dane dotyczące nielegalnego handlu papierosami w Rumunii w latach 2008 – 2020 oraz przykłady spraw prowadzonych przez funkcjonariuszy rumuńskiej Służby Celnej dotyczących przemytu papierosów w latach 2019 – 2020.

Następnie przedstawiciel **Państwowej Służby Celnej Ukrainy** przedstawił strukturę służby celnej w obwodzie wołyńskim oraz przykłady wykrycia przemytu wyrobów tytoniowych przez funkcjonariuszy Wołyńskiego Urzędu Celnego.

Kolejna prezentacja rozpoczęła blok wystąpień przedstawicieli Straży Granicznej z Polski, Rumunii i Ukrainy.

Przedstawiciel **Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej** omówił nielegalny obrót suszem tytoniowym i krajanką tytoniową na przykładzie czynności służbowych podejmowanych przez funkcjonariuszy Nadbużańskiego Oddziału SG w Chełmie, w ramach prowadzonej sprawy przedstawił współpracę krajową i międzynarodową w zakresie zwalczania nielegalnego obrotu suszem tytoniowym i krajanką tytoniową.

Przedstawiciel **Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej** omówił główne zadania na granicy polsko-białoruskiej oraz polsko-litewskiej, sposoby przemytu wyrobów tytoniowych, m.in. za pomocą bezałogowych statków powietrznych oraz przykłady realizacji procesowych funkcjonariuszy POSG.

Ostatnią prezentację drugiego dnia przedstawił reprezentant **6 Wołyńskiego Oddziału Straży Granicznej na Ukrainie**. W prezentacji omówił sfery odpowiedzialności Łuckiego Oddziału Granicznego, strukturę (w tym Główny Oddział Operacyjno-

Poszukiwawczy Oddziału Granicznego), główne kierunki i sposoby przemytu wyrobów tytoniowych przez granicę.

Ostatnie dwa dni seminarium miały formę warsztatów prowadzonych przez przedstawicieli firm tytoniowych: Imperial Tobacco Polska S.A., British American Tobacco Polska S.A., Universal Leaf Tobacco Poland oraz Philip Morris Polska Distribution Sp. z o.o., którzy przedstawili następujące zagadnienia:

- skala, źródła i specyfika konsumpcji wyrobów tytoniowych bez polskich znaków akcyzy w Polsce;
- oględziny nielegalnej wytwórni papierosów wykonanej przy współpracy z Imperial Tobacco Polska S.A.;
- przemysł tytoniowy w Polsce, rynek wyrobów tytoniowych legalny – nielegalny w Polsce oraz w Niemczech, zatrzymania, wpływ pandemii na szara strefę, współpraca międzynarodowa
- tytoń jako surowiec, który jest strategicznym produktem przy produkcji legalnych i nielegalnych wyrobów tytoniowych;
- nielegalna produkcja wyrobów tytoniowych w Polsce 2020-2021.

Eksperci firm tytoniowych, którzy biorą czynny udział w likwidacji nielegalnych fabryk papierosów, podzielili się swoimi doświadczeniami w zakresie metod podrabiania i przemytu papierosów oraz ekspertyz dotyczących identyfikacji oryginalnych produktów.

Istotnym elementem seminarium była wizyta w fabryce papierosów British American Tobacco w Augustowie. Poznanie ścieżki technologicznej i produkcyjnej wyrobów tytoniowych pomoże funkcjonariuszom w prawidłowym rozpoznaniu wyrobów autentycznych i podrabianych, stosowanych podrobionych znaków towarowych, a tym samym pozwoli na skuteczniejsze wykrywanie i zapobieganie oszustwom.